

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

*Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Theodor Jørgensen*

European Rural Parliament²⁰¹⁷

Venhorst

Deklaracija Venhorst

21 oktobar 2017

Mi 250 učesnika iz 40 evropskih zemalja sastali smo se na trećem Evropskom parlamentu u selu Venhorst, provincija Sjeverni Brabant, u Holandiji od 18. do 21. oktobra 2017. pod pokroviteljstvom Generalnog sekretara Savjeta Evrope uz učešće predstavnika institucija Evropske unije, nekih nacionalnih vlada i organizacija civilnog društva iz mnogih zemalja. Zahvalni smo žiteljima Venhorsta na gostoprimstvu i na velikom trudu koji su uložili Asocijacija malih gradova Severni Brabant *Vereniging Kleine Kernen Noord Brabant, VKKNB*), javni organi i organizacije Severnog Brabanta, Nacionalna asocijacija malih gradova (*Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen, LVKK*) i vlada Holandije. Diskutovali smo o potrebama ruralnih područja i formulisali savete o tome kako da osiguramo dobrobit svih ruralnih zajednica u čitavoj široj Evropi.

Fokusirali smo se na moć ruralnih zajednica da preduzmu inicijative i organizuju studijska putovanja i radionice na oko šest glavnih tema: stvaranje zajednica koja će istrajati u budućnosti, optimiziranje infrastrukture i usluga u zajednici, zajednička briga i uključivanje drugih, razvijanje ekonomske baze zajednice, zajedničko donošenje odluka, i prijem novih ljudi u zajednici. Potpuno priznajemo hitnost trenutne situacije i glavnih izazova sa kojima se trenutno suočava Evropa. Izazovi uključuju brzo širenje digitalizacije i automatizacije, iseljavanje stanovništva iz siromašnih u bogate regione i iz ruralnih područja u gradove, protok izbeglica u Evropu, kontinuirani gubitak biodiverziteta, klimatske promjene i njihov uticaj na mnoge delove Evrope i stalni pritisci na resurse Evropske unije i javne vlasti širom kontinenta. Ruralne zajednice su sposobne i voljne da doprinesu rješavanju ovih izazova.

U vezi sastanaka nacionalnih ruralnih parlamenta i drugih događaja koje su organizovali naši evropski i nacionalni partneri u poslednje dve godine, diskusije u Venhorstu rezultirale su pozivom građana i kreatora politika da podrže vitalnost ruralnih područja i da se pobrinu da opšte politike i programi budu u saglasnosti sa potrebama ruralnih zajednica. Štaviše, pozivamo građane i političare da pomognu u stvaranju održivih ruralnih zajednica na sljedeće načine.

Infrastruktura, usluge i povezivanje

Socijalno i ekonomsko blagostanje mnogih ruralnih područja ugrožava slaba infrastruktura i gubitak ili nedostatak osnovnih usluga, kao što su javni prevoz, zdravstvo i obrazovanje. Pozivamo pružaoce osnovnih usluga, ruralne zajednice i javne vlasti da održe i prošire usluge i modernu infrastrukturu u ruralnim područjima; ili (tamo gde to nije moguće) pružaoци osnovnih usluga da rade sa ruralnim zajednicama na pronalaženju kreativnih rešenja. Potrebno je razviti nove poslovne modele kako bi se osigurala održivost takvih rešenja. Ovi modeli trebaju biti zasnovani na potrebe zajednice donoseći korist životu i vitalnosti lokalnih zajednica. Kreatori politike igraju važnu ulogu u olakšavanju i finansiranju digitalizacije, obezbeđivanju visokokvalitetnog interneta, snabdevanju obnovljivim izvorima energije i ekosistemskih usluga i razvoju pametnih transportnih rešenja, kao i podržavajući razvoj sinergetskih ruralno-urbanih odnosa. Oni treba da donose zakone dajući zajednicama pravo da se brinu o sopstvenim objektima u selu, na primjer kroz pravo na osporavanje i konkurenciju. Finansiranje preduzeć u zajednici je važno. Evropski Ruralni Parlament može igrati ulogu prikupljanjem najboljih praksi u građanskim inicijativama u tim oblastima.

Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti

Mnoge seoske zajednice obeležava duh zajedničke brige. Međutim, socijalne neravnopravnosti postoje svuda, sa ljudi se susreću sa niskim prihodima, nepostojanjem usluga odnosno diskriminacijom. Ruralne zajednice treba da preuzmu vodeću ulogu u pružanju brige onima kojima je potrebna. Ruralne zajednice treba da budu odlučne u insistiranju da nacionalne i lokalne vlasti osigure socijalno uključivanje i obezbede sredstva za starija, nemoćna i druga lica kojima je potrebna briga.

Jačanje lokalnih ekonomija

Dinamičnim zajednicama je potrebna solidna ekonomska osnova za uspjeh. Male i porodične farme su često u centru pažnje lokalnih ekonomija i treba da budu podržane. Mnoge ruralne oblasti suočavaju se s opadanjem tradicionalnih industrija, pretnjom od automatizacije ili čak zatvaranjem i preseljenjem posla. Postoje obećavajući primjeri gdje su ruralne zajednice uspjele razviti nove "pametne" ekonomije na osnovu svojih jačih strana i najvitalnijih privrednih sektora. Pozivamo nacionalne i evropske kreatore politika da podrže ovakve eksperimente. Cilj treba da bude podsticanje jačanja regionalne ekonomske strukture, uzimajući u obzir važnu ulogu malih i srednjih preduzeća i zadruga, kao i zajedničku viziju o razvoju sa ciljem otpornosti na klimatske promene. Takav program odgovara pristupu koji je nedavno predstavljen kao EU projekat za pametna sela.

Prijem novih ljude u zajednici

Ruralne zajednice mogu biti u dobroj poziciji da bi primili ljude koji dolaze u Evropu kao izbjeglice ili ekonomski migranti. Postoje dobri primjeri takvih aktivnosti u nekoliko zemalja. Međutim, prijem i integracija pridošlica nisu lak proces. Mreža Evropskog ruralnog parlamenta trebalo bi da podrži razmjenu praktičnih iskustava među onima koji rade na ovom polju. Zajedno možemo razviti paket dobrih praksi dostupan putem interneta koji će pomoći zajednicama u razvoju lokalnih inicijativa.

Mladi

Mladi ljudi su ključni za budućnost ruralnih područja. Njihova prava su zaštićena Konvencijom Ujedinjenih nacija. Smatramo da je veoma značajno osposobiti mlade da pronađu dobar život na selu. Ovo uključuje dovoljan broj usluga koje odgovaraju njihovim potrebama, kao i uključivanje mladih u razvoj ruralnih područja. Pozivamo vlade, javne organe i grupe LEADER da osiguraju učešće mladih ljudi u finansiranim programima. Zahtevamo da se partneri Evropskog Ruralnog Parlamenta povežu sa ruralnim omladinskim inicijativama i da iste podrže gde god je to moguće, na primjer uključivanjem mladih ljudi u inicijative u zajednici i podrškom međunarodne razmjene mladih ljudi u različitim evropskim zemljama, između ostalog kroz okupljanja poput nedavnog Prvog Evropskog Omladinkog Ruralnog Parlamenta.

Razvoj zasnovan na principu odozdo - nagore

Na sednici Evropskog ruralnog parlamenta u Venhorstu pokazao se entuzijazam ruralnog stanovništva da se angažuju za svoje zajednice i da razviju brojne inicijative za jačanje vitalnosti ruralnih područja. Pozivamo vlade i evropske institucije da:

- prepoznaju značaj lokalnog nivoa za razvoj kreativnih, otvorenih i posebno prilagođenih strategija;
- ulože u izgradnju kapaciteta i podršku građanima koji su spremni da se angažuju i ulože znatan deo svog slobodnog vremena za zajednicu;
- dodatno ojačaju partnerstva na više nivoa aktera iz javnog, privatnog i civilnog sektora; i opreme ova partnerstva da popune kariku koja nedostaje između politika na nacionalnom odnosno regionalnom nivou i osnovnih (eng. *grassroot*) inicijativa na lokalnom nivou;
- dodaju vrednost lokalnom kapitalu: prioritet treba dati investicijama koje unapređuju znanje i kapacitete u zajednici i jačaju održivo korišćenje strateškog kapitala poput visoko kvalitetnih pejzaža, kulturnog nasleđa, širokopoljnih komunikacija, hrane i otpada.

Fond za LEADER / Lokalni razvoj vođen od strane zajednica

Ovi ciljevi treba da se reflektuju kroz fond za lokalni razvoj vođen od strane zajednica, na osnovu dugog iskustva LEADER pristupa. Predlažemo da Evropska unija formira poseban fond za lokalni razvoj vođen od strane zajednica UZ odgovarajuće nacionalne odnosno regionalne programe u državama članicama (vidi Deklaraciju iz Tartua). Ovaj fond treba da dobije značajan deo svih evropskih strukturnih i investicionih fondova. On treba da bude namenjen za ciljeve postavljene u strategijama vođenim od strane zajednica, bez razlika odnosno razgraničavanja između različitih evropskih strukturnih i investicionih fondova. Sredstva treba da budu raspoređena na decentralizovan način, kroz lokalna partnerstva, kako bi lokalne strategije mogle odgovoriti na lokalne potrebe i izazove, kao što je to objašnjeno u dijagramu dole.

Zemljama kandidatima, zemljama u procesu pristupanja i zemljama susedima koje koriste EU sisteme za svoje ruralne ekonomije treba da bude omogućeno da učestvuju u konsultacijama koje se odnose na nove politike EU.

Ova deklaracija je rezultat inspirativnog sastanka tokom kojeg su predstavnici ruralnih zajednica širom Evrope razmenili dobre prakse i naučene lekcije. Pozivamo na silovit dalji rad i nastavak kampanje za održive ruralne budućnosti i praćenje naših dostignuća između zasedanja Evropskog ruralnog parlamenta. Ovoj deklaraciji će, u roku od mesec dana, biti pridodat akt sa detaljnim predlozima na pomenute teme, na osnovu zapisnika sa sednice Evropskog ruralnog parlamenta u Venhorstu.

Pozivamo evropske institucije da usvoje ovu deklaraciju kao doprinos diskusiji o okviru EU nakon 2020. Težimo ka potpisivanju Pakta o ruralnim zajednicama i Evropske ruralne agende da bi se podstakao naš doprinos i učešće na evropskom nivou, paralelno sa „Amsterdamskim paktom“ za gradove. Spremnimo da doprinesemo jačanju veze između građana u našim zajednicama i evropskih ciljeva.